

SC

[42]

No. of printed pages: 2

SARDAR PATEL UNIVERSITY
M. Ed. (II Semester) Examination
9th April 2016 (Saturday)
10.30 am – 1.30 pm

PE02CMD202 – SOCIOLOGICAL FOUNDATION OF EDUCATION

Total Marks : 70

- Q. 1 Answer **any five** of the following questions in brief: (15)
- (1) Why is it necessary to study sociology of education at M. Ed. level?
 - (2) What are the characteristics of post-modern society?
 - (3) Explain the role of a teacher in social change?
 - (4) State only three effects of any social institution on education.
 - (5) Define 'Civilisation'. Who is called a 'Civilised Person'?
 - (6) What is included in education for citizenship?
- Q. 2 Discuss contemporary Indian society focusing on the following points: (10)
- (A) Concept of Society
 - (B) Characteristics of Indian Society
 - (C) Changing Scenario of Indian Society
- OR**
- Q. 2 "Culture is the input as well as the output of education." Discuss this statement explaining the concept of culture and the interrelationship of culture and education. (10)
- Q. 3 Write short notes on **any two**: (10)
- (1) Modernisation : A powerful process of social change.
 - (2) Socialisation and Development of 'Self' of a person.
 - (3) Sociology of Education : Its Concept and Scope
- Q. 4 Answer **any five** of the following questions: (15)
- (1) What can higher education do to improve the quality of democracy?
 - (2) How does Max Weber explain social action?
 - (3) What is the contribution of our constitutional rights in the social life of India?
 - (4) Who has given the Law of Evolution of Knowledge? Explain it in brief.
 - (5) What are the democratic values we need to worry about in present times? Suggest three programmes to be done at school level.
 - (6) According to Habermas how hermeneutics affect culture?
- Q. 5 Discuss feminism as a social movement. Include these points: (10)
- (A) Meaning and Impact of Feminism
 - (B) Role of Education in Women Empowerment
- OR**
- Q. 5 Explain in detail August Comte's thinking on social reconstruction. Evaluate his ideas in the context of present times. (10)
- Q. 6 Write short notes on **any two**: (10)
- (1) Human Right Education
 - (2) Fundamental Rights in Indian Constitution
 - (3) Ambedkar's Social Thinking and its Educational Implications

- પ્ર. ૧ નીચેનામાંથી કોઈપણ પાંચ પ્રશ્નોના ટૂંકમાં ઉત્તર લખો: (૧૫)
- (૧) એમ. એડ્. કક્ષાએ શિક્ષણના સમાજશાસ્ત્રનો અભ્યાસ કરવો શા માટે જરૂરી છે?
 - (૨) અનુ-આધુનિક સમાજનાં લક્ષણો કયા છે?
 - (૩) સામાજિક પરિવર્તનમાં શિક્ષકની ભૂમિકા સ્પષ્ટ કરો.
 - (૪) કોઈપણ એક સામાજિક સંસ્થાની શિક્ષણ પર થતી ત્રણ અસરો વર્ણવો.
 - (૫) 'સભ્યતા'ની વ્યાખ્યા આપો. 'સભ્ય વ્યક્તિ' કોને કહેવાય?
 - (૬) નાગરિકત્વના શિક્ષણમાં શાનો સમાવેશ થાય છે?

- પ્ર. ૨ નીચેના મુદ્દાઓને કેન્દ્રમાં રાખીને સમકાલીન ભારતીય સમાજની ચર્ચા કરો. (૧૦)
- (અ) સમાજની સંકલ્પના
 - (બ) ભારતીય સમાજની લાક્ષણિકતાઓ
 - (ક) ભારતીય સમાજનું બદલાતું પરિદેશ્ય

અથવા

- પ્ર. ૨ “સંસ્કૃતિ એ શિક્ષણનું આગત (input) તેમજ નીપજ (output) પણ છે.” સંસ્કૃતિની સંકલ્પના અને શિક્ષણ તથા સંસ્કૃતિ વચ્ચેના આંતરસંબંધો સ્પષ્ટ કરીને ઉપર્યુક્ત વિધાનની ચર્ચા કરો. (૧૦)

- પ્ર. ૩ નીચેનામાંથી કોઈપણ બે પર ટૂંકનોંધ લખો: (૧૦)
- (૧) આધુનિકીકરણ : સામાજિક પરિવર્તનની શક્તિશાળી પ્રક્રિયા
 - (૨) સમાજીકરણ અને વ્યક્તિના 'સ્વ'નો વિકાસ
 - (૩) શિક્ષણનું સમાજશાસ્ત્ર : સંકલ્પના અને વ્યાપ

- પ્ર. ૪ નીચેનામાંથી કોઈપણ પાંચ પ્રશ્નોના ટૂંકમાં ઉત્તર આપો: (૧૫)
- (૧) લોકશાહીની ગુણવત્તાને સુધારવા માટે ઉચ્ચ શિક્ષણ શું કરી શકે?
 - (૨) મેક્સ વેબર સામાજિક ક્રિયાને કેવી રીતે સમજાવે છે?
 - (૩) ભારતના સામાજિક જીવનમાં આપણા બંધારણીય હક્કોનું પ્રદાન શું છે?
 - (૪) જ્ઞાનની ઉલ્કાંતિનો સિદ્ધાંત કોણે આપ્યો છે? તે સિદ્ધાંત ટૂંકમાં સમજાવો.
 - (૫) વર્તમાન સમયમાં આપણે કયા લોકશાહીય મૂલ્યોની ચિંતા કરવા જેવી છે? આના ઉકેલ માટે શાળા કક્ષાએ કરી શકાય તેવા ત્રણ કાર્યક્રમો સૂચવો.
 - (૬) હાબરમાસ અનુસાર અર્થઘટન સંસ્કૃતિને કેવી રીતે અસર કરે છે?

- પ્ર. ૫ એક સામાજિક આંદોલન તરીકે નારીવાદની ચર્ચા કરો. ચર્ચામાં નીચેના મુદ્દાઓનો સમાવેશ કરો. (૧૦)
- (અ) નારીવાદનો અર્થ અને પ્રભાવ
 - (બ) સ્ત્રી સશક્તિકરણમાં શિક્ષણની ભૂમિકા

અથવા

- પ્ર. ૫ સામાજિક પુનર્ચના વિશેની ઓગષ્ટ કૉંતેની વિચારણા સ્પષ્ટ કરો. સાંપ્રત સમયના સંદર્ભમાં કૉંતેની આ વિચારણાનું મૂલ્યાંકન કરો. (૧૦)

- પ્ર. ૬ નીચેનામાંથી કોઈપણ બે વિશે ટૂંકનોંધ લખો: (૧૦)
- (૧) માનવ અધિકાર માટેનું શિક્ષણ
 - (૨) ભારતીય બંધારણમાંના મૂળભૂત હક્કો
 - (૩) આંબેડકરનું સામાજિક ચિંતન અને તેના શૈક્ષણિક ફલિતાર્થો